

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Recapte

S'«Associació de Pares de Família» i ses Escoles de França.

Dalt *The Catholic Times* de 27 de mars veim una correspondència de França que parla des Congrès anyal des catòlics de Paris, que fa poc se celebrà, i el presidí el Cardenal-Arcabisbe d'allà, Monsenyor Amette, que s'hi deixà caure un discurs ben afuat, esperonant fort es catòlics per que prenguen part en ses properes eleccions de Diputats a Cortis que hi ha d'haver a França i votin just candidats que se comprometin a defensar es dret des catòlics i de l'Esglesia, sobre tot en questió d'Escoles i d'Ensenyansa, ja que es Governants actuals amenassen estrènyer més ès cercol an es catòlics envers d'aqueixes coses i fer-los més feixucos jou de sa tirania i despotisme anti-catòlic, que ja no ès aguantador així com ès ara. Es Cardenal Amette excità es catòlics a fer tots un còs contra s'impiedat, apoderada tan horriblement des Govern de França.

Va cridar fort s'atenció es discurs que davant aqueix Congrès tira Mr. Guiraud Catedràtic del'Universidat de Besançon i President de s'«Associació de Pares de Família», que lliga es Pares de Família que tenen fiis a ses Escoles oficials, per defensar aqueix fiis seus contra s'impiedat des Mestres d'Escola. Es cas ès que a França, lo que mana sa llei, ès sa neutralitat de ses Escoles, que no han d'ensenyar cap religió, que no s'han d'aficar en res ni per res en Religió; i, per lo mateix, resulta anti-legal que un Mestre qualsevol ataquí dins s'Escola sa Religió. Tant ès així que sa llei autorisa es Pares de Família per aturar que els Mestres ataquen dins s'Escola ses creencies des seus fiis; que ataquen sa Religió des seus deixebles. Idò aqueixa *Associació de Pares de Família* té per objecte, entre altres, es denunciar a s'Autoritat es Mestres que dins s'Escola ataquen sa Religió que es seus fiis professen. Aquesta *Asociació* avui està extesa dins diferents endrets de França, actualment trenta estols. Mr. Guiraud pintà ses dificultats que es Govern posa a s'acció efectiva d'aqueixes *Pares de Família*; pero com aqueixes se funden en sa llei, si no's cansen ni afluixen, fan forat a moltes de bandes, i n'han capturats una bona partida de Mestres impios que dins ses Escoles no's treien paraula bona de sa Religió; i això ho han conseguit sobre tot a petits vilatges.

Sa dificultat per conseguir això, en part està en lo mal de fer que ès que es pares que pertanyen a sa classe treballadora, arriben a comprendre que això d'acudir a s'Autoritat contra aquells Mestres, ès un dret seu, i que, si ells volien, porien aturar molta cosa d'aquell mal.—Lo que succeeix que n'hi ha ferm d'al'lotons que son ben promotes i ben desxondits per temer-se'n de si es Mestre s'esberra gens en coses de Religió. No fa gaire que succeí un pas a una Escola oficial que demostra lo vius que son certs al'lots. Es Mestre dictava an ets al'lots unes paraules blasfemes que negaven s'existència de Deu i an es mateix temps es Mestre els explicava es seu sentit. Amb això un d'ets al'lots tira sa ploma en terra, i diu an es Mestre:—Vos no teniu cap

dret de dictar-mos això ni de dir-ho davant noltros. I ets altres al'lots ¿que fan? Repetiren lo mateix:—No, Sr. Mestre! no teniu cap dret de fer-mos escriure res d'això ni de dir-ho davant noltros. Es Mestre se posa fet un Nero, i se'n va a donar part a s'Inspector. S'Inspector va esser un homo recte, i li va dir:—Sr. Mestre. no teniu mica de raó; tota ès d'ets al'lots. Vos lo que heu fet, faltar a sa llei; sa llei mana sa més absoluta neutralitat dins ses Escoles; segons sa llei, no's pot atacar sa Religió dins s'Escola; teniu-ho en compte!

Dins es Liceus i escoles superiors per al'lots s'ensenyansa resulta per l'estil de xereca i perversa. No fa gaire que Mr. Lamarzelle. Senador, orador i escriptor de retxa i molt entès en coses d'ensenyansa, ha denunciades i tretes a la pública vergonya una partida de barbaridats que s'ensenyen dins dilarents llibres que's donen a ses Escoles Públiques d'al'lots. N'hi ha un de llibre d'aqueix, d'un tal Mr. Belot, *Estudis de Moral positiva*, que ensenya que «es dever» es «una superstició», una «idea transitoria que arribarà a desaparèixer».—¿Ah idò? De manera que an el mon en realitat no hi ha cap «dever» ni cap obligació de res; cadascú pot fer tot quant li don gust i gana, sensa por de que negú li puga demanar compte an aquest mon ni a l'altre. ¿S'ès vist mai res més ferest, més bestial, més criminal que aqueixa ensenyansa? ¿Quines fadrines i quines casades i quines families han de pujar amb aquesta ensenyansa? Agafa pell de gallina sols de pensar-ho! Sabent s'influencia incontrastable que ses esposes i ses mares exerceixen dins ses families, es bo de veure ses conseqüències que ha de dur s'ensenyansa que reben ses al'lots dins ses escoles primaries i superiors, a on les obliguen a anar. ¿S'ès vist mai res més seuvatge, res més diabòlic que lo que es Governants francesos fan contra sa jovintut, contra sa familia, contra sa mateixa societat?

Un novell defensor d'En Maura

Es temps mos dona desiara grans sorpreses: una d'elles ès que N'Unamuno acaba de publicar dalt es diari *La Nación* de Bones Aires un article defensant En Maura, pero ide quina manera! Ja sabreu qui ès N'Unamuno: un catedràtic de s'Universidat de Salamanca, es major, un escriptor de retxa, homo de molt de cap, pero molt extraviat d'idees. D'ell han dit si era protestant; catòlic així com pertoca no hu pareix ni d'un bon tros; passa com un *heterodexe*, com un *heretge*.

Escoltau-lo, idò, a N'Unamuno sobre En Maura. En diu lo sigüent:

«Si me preguntais cuál es hoy el hombre más respetado, más admirado más venerado en España, os diría sin vacilar que lo es Maura. Todo el mundo habla de él, con respeto, hasta con admiración, y más aun que sus correligionarios políticos, sus adversarios. Y no es sólo porque ya no se le tema, porque los profesionales de la política, los políticos de oficio, le crean descartado para siempre de los consejos de la Corona, ¡no! Es el sentimiento de reverencia que produce un hombre que no pospone ideales y convicciones al mero disfrute del poder. Se dice y se murmura, no sé con que fundamento, que Maura se ha alzado frente al peligro de un cierto poder personal

reñido con el espíritu democrático, no demagógico, de nuestra constitución política, que Maura no quiere pactar con un cierto kaiserismo a que propenden nuestros sedicentes demócratas y reformistas, que a las veces sueñan con un Carlos III de España o un Federico II de Prusia. No sé lo que habrá en ello de verdad; pero si es leyenda, esta leyenda es hoy en España el principal pedestal del enorme prestigio de Maura.

«Y aun hay más, y es que muchos ven en esa actitud de Maura un origen de hondo patriotismo, de patriotismo religioso, místico si queréis, de un patriotismo que no sufre ver a la patria dirigida desde fuera por potencias extrañas, por eso que algunos llaman Europa y otros no saben bien lo que es.

«Yo no sé deciros, por mi propia cuenta, lo que haya de todo eso, pero lo que acabo de contaros es lo que se dice en círculos, en tertulias y en reuniones, aunque ello no trascienda siempre a la prensa.

«Lo que sí sé deciros es que cuantas veces, y no han sido pocas, he oído acusar a Maura de tener un espíritu limitado, lleno de lagunas, de ser un hombre incomprensivo, que se aísla, que no conoce la realidad, otras tantas veces he comprendido la fascinación que ejerce sobre esos mismos peces humanos, sumergidos en el mar oleaginoso de nuestra política, y que así le acusan. Y cuenta que yo no soy lo que aquí en política se llama maurista.

«Hay quien para designar todo lo que en Maura puede haber que le incapacita para ser un gobernante, dice: «bah, es un místico!» Yo no sé si Maura es o no el místico, el iluminado que algunos dicen, pero sé que en los grandes momentos críticos de los pueblos fué muchas veces un místico, un Cardenal Cisneros, un Cromwell, quien los salvó. Y Cromwell era un espíritu limitado y lleno de lagunas.

«Dicen que el político debe tener sentido de la realidad, y eso a que los profesionales de la política, los políticos de oficio llaman sentido de la realidad, no es sino husmo de las apariencias. Dicen también que debe saber transigir. ¿Pero transigir, con qué? Hay transigencias imposibles.

«Lo que hay es que empieza a dibujarse un profunda división y es la que debe existir entre los ciudadanos a quienes les interesa la política, como no puede menos de ser entre los verdaderos políticos de un lado, y de otro los políticos profesionales o de oficio, los que llaman en los Estados Unidos *politicians*, los que aspiran a un ex-qualquiera: A exministros, ex subsecretarios, ex-directores generales, ex-senadores o ex-diputados. Y un ex se convierte fácilmente en un re; el ex-diputado volverá a ser diputado, re-diputado.

«Para estos desdichados la política se reduce a hacer y preparar elecciones, a escalar puestos públicos y a mantenerse en ellos el mayor tiempo posible sirviendo a los electores. Toda su política no es más que la electorería. Y el deporte parlamentario, que no es más que tal deporte.

«Y cuando estos politiqueros se encuentran con un hombre que pone sus principios políticos por encima de la electorería y del disfrute del poder, y que toma la lucha parlamentaria en

serio y no en juego, empiezan por verse despistados y acaban por no comprenden, ellos, los comprensivos. Y sienten hacia ese hombre a quien no comprender, el respecto y hasta la admiración que siente el que pretende comprenderlo todo hacia aquello que no llega a comprender. Que es todo lo esencial.

«Mas no sin una cierta sombra de aparente—no más que aparente—comprensión. «¡Lástima de hombre!», se dicen. Que es como si dijeran: «esre hombre, que pudo llegar a ser aquí lo que quisiera; que pudo haberse perpetuado en el poder y colocar a sus amigos y hacer la carrera de los suyos, se contenta con... pasar a la historia! Tal vez en calidad de mártir. ¡Mal oficio!» Son los mismos desdichados que suelen repetir: «sí, sí, métese usted a redentor y le crucificarán» Son gentes—¡pobrecillos!— que no comprenden que sacrifique uno su vida a su sobrevivida, ya sea a la memoria que de sí deje a los que sobrevivan, ya sea a una creencia que abrigue respecto a su porvenir personal de ultratumba.»

Això diu N'Unamuno d'En Maura, jell, tan poc sospitós de clericalisme!

En sabem més de coses d'En Maura i de ses altes regions de sa política espanyola; pero per ara no les porem dir ni ensatar ni apuntar-hi; sa prudencia mos segella sa boca. En esser hora, ja'n parlarem, si Deu ho vol i Maria.

Ventim

Virollades anti-jesuites

Dia 29 de mars un escrigadoretxo socialistetxo en tirà una partida de virollades contra certs autors Jesuïtes d'amunt s'*Obrrerigo Balear*; i ni es dissapte del Ram ni es de Pasco ni dissapte passat mos quedà gens d'espai per donar-li es *ventim* convenient, que avui li donam per que no's puga queixar.

1

¿Ai bandetjats?

Comensa aqueix poca cosa d'escrigadoretxo per tractar tots es Jesuïtes, no es de lluny, sino es que hi ha per Mallorca, de *bandetjats* («forajidos»), de «conspiradors contra es poble». ¿Coneix aqueix noningú es Pares Jesuïtes que hi ha Mallorca? ¡Que ha de conèixer! ¿Sab ni pot retreure cap crim que tals Pares hagen comès? ¡Qué ha de poder treure! No les coneix ni sab qui són, i amb tot i això! los insulta i calumnia d'aqueixa manera tan horrible. Així hu fan ets anti-clericals: menten per sistema. ¡Quins canalles!

Idò aqueix noningú d'escrigadoretxo retreu sentencies d'una partida d'autor jesuïtes per fer veure lo *immoral* i *criminal* que ès sa *moral jesuïta*, que per ell es lo mateix que sa *moral catòlica*.

2

El P. Anfós Sá

Es primer autor que cita, ès el P. Anfós Sá, i li fa dir que el Papa «amb una paraula pot llevar sa vida corporal» a qualsevol perque «ha rebuda potestat de matar es llops».—¿A on ès que el P. Sá diu tal cosa? ¿Dins quin llibre, capítol i plana? ¿En quin sen-

tit? No hu expressa s'escrigadoretxo. ¿Com e-hu ha d'expressar si és segur que ell no ha vist tal autor, això és, es llibre que ell va escriure? Es segur que hu ha copiat de qualsevol llibrot calumniador que tenen sempre avinent aqueix merda-caners d'En Barrufet. De manera que noltros, mentres tal escrigadoretxo no mos provi lo contrari, no admetem que 'el P. Sá escrigués mai ses paraules que aqueix terroier li atribueix, senzillament perque no tenen cap ni peus.

3

El P. Facundez

En segon lloc, retreu s'escrigadoretxo unes paraules del P. Esteve Facundez, que suposa que figuren dins s'obra que aqueix escrigué *Tratado sobre los Mandamientos de la Iglesia*, 1626, T. I, Lib I, cap 33, i que diuen que «ets al'lots cristians i catòlics» «no tan sols poren llevar es menjar» an es seus «pares» si aqueix «tracten de decantar-los de sa fe catòlica, sino que fins i tot poren senza pecar i en tota justic'a assassinar-los, si les volen obligar a deixar sa fe». Ment tan alt com és aqueix escrigadoretxo, atribuïnt tals barbaritats an el P. Facundez. Es una solemne mentida que aqueix Pare dins tal obra diga res d'això. Cabalment aqueixa obra es a sa Biblioteca Provincial de Ciutat, i hi anàrem aposta per consultar-la, per veure què era que deia es capítol 33 des llibre I des tom I de tal obra que s'escrigadoretxo cita. Demanam an el Sr. Bibliotecari tal obra, la mos treu, i està en llatí: *Tractatus in quinque Ecclesiae Praecepta*, es mateix títol que cita s'escrigadoretxo, impresa a Lion l'any 1626, es mateix any que posa s'escrigadoretxo. Tot d'una mos cridà s'atenció que sa portada du unes lletres vermeies ben revengudes que diuen: *Tomus Unicus*. De manera que només és un tom aqueixa obra i s'escrigadoretxo mos cita es primer, per lo mateix suposa que hi ha varis toms. Passam per alt aqueixa pifia des'escrigadoretxo, i mos n'anam ajsa taula o *indic* de llibres i capítols, per trobar es capítol 33 des llibre I que s'escrigadoretxo cita; i mos resulta que s'obra està dividida no per llibres, sino per *Preceptes* o *Manaments*, i que es tractat de cada *Manament* se divideix en llibres i cada llibre en capítols. Ara bé, ¿quin llibre I és que s'escrigadoretxo cita? Perque n'hi ha cinc de llibres primers, un per cada tractat; i lo més célebre encara és que cap d'aqueix llibres primers té 33 capítols; es des primer tractat només té 14 capítols; es des segon tractat només en té sis; es des tercer igualment just sis; es des quart just deu; es des cinquè just set. I ets altres llibres n'hi ha cap que tenga 33 capítols? Cap ni un; es qui en té més son 23. ¿E-hi ha cap capítol que tracti de ses obligacions o drets que tenguen es fiiis respecte de sos pares? Cap ni un, i se comprèn: s'obra està consagrada a explicar i esmenussar es cinc *Manaments de l'Esglesia*, que no's refereixen per res a tals obligacions ni a tals drets.—¿E-hu veis quina classe d'escrigadoretxo és aqueix de s'*Obrer Balear* que surt a bramar contra es jesuïtes? Es un mentider, un aalumniador, un poca alatxa que ment com l'ànima de Judes, citant capítols, llibres i toms d'una obra que no existeixen. Un desenfreït així ¿com no's mereix que li escúpien a sa cara?

4

El P. Hurtado

Es tercer autor jesuïta que retreu s'escrigadoretxo, és el «P. Hurtado.—*Apud Diana, parte quinta*»; i suposa que diu que «un fii senza pecar pot servir sa persona amb qui son pare fa mala vida i que una fia li pot fer es llit». I sosténs'escrigadoretxo que s'ensenyar això és un extrem de «grossera procaçitat», això és, de desvergonya.—Aquí

se veu clar que s'escrigadoretxo parla per boca de ganso, que no ha vists aqueix autors que cita. Li gosam qualsevol cosa de messions que no sab que vol dir sa paraula *apud* que posa. ¿Què és això d'*apud*, escrigadoretxo de la buina? ¿Què és un llibre, un capítol o un... rava tort?—Per apurar sa mentida desenfreïda de s'escrigadoretxo, vârem voler veure el P. Diana si efectivament duia res d'aqueix P. Hurtado. El P. Diana es un autor de Moral que va escriure per llarc, sis toms en fol major, en llatí. Gosam també qualsevol cosa de messions que s'escrigadoretxo no és capaç d'entendre ni una retxa del P. Diana.—Mos espitàrem a sa Biblioteca del Palau Bisbal, demanam el P. Diana, el mos treuen, prenim es tom V, a on e-hi ha sa *part cinquena* que s'escrigadoretxo cita, miram s'indic o taula de capítols, i dins es tractat *De Scandalo* en vèrem tres o quatre que tractaven de s'escândol que's pot donar en coses deshonestes, i no n'hi trobârem cap de capítol que tractés de s'escândol que es pares poren donar an es fiiis fent-los prestar servici en bugats de sa seua mala vida. Lletgirem amb tot esment es tres o quatre capítols que tocaven lo de s'escândol deshonest, i tot era des *criats* que es senyors empren i los fan prestar servici en tals bugats; respecte de *fiiis ni fies* de tals besties ni mitja paraula en diu ni el P. Diana ni el P. Hurtado. De manera que de bell nou s'escrigadoretxo ment tan alt com és atribuïnt an el P. Hurtado coses que no diu dins sa *part cinquena* del P. Diana.—I ara, prescindint de si el P. Hurtado diu o deixa de dir allò, ¿és allò cap «grossera procaçitat», cap desvergonya, com pretén s'escrigadoretxo socialistetxo? ¿Vol dir si un pare no fa bonda, una fia seua no li ha de «fer es llit»? ¿Vol dir si un pare així mana a un fii que «servezca» tal persona, aquell fii *peca* si la serveix? ¿I anequin llibre hu ha trobat s'escrigadoretxo que aqueix fii *pequi* fent tal servici, senza prendre part en cap acte pecaminós d'aquella persona «servida»? ¿De manera que aqueix fii no ha de creure son pare, o gran terroier d'escrigadoretxo? ¡Ja hi anau errat, gran cap-clos! Es fiiis tenen obligació de creure son pare i sa mare, mentres aqueix no los manin res dolent en si mateix, mentres no los manin coses que repugnïn a s'honestedat, a sa decència; i és ben segur que no és res dolent en si mateix ni repugnant ni indecent es *fer un llit ni servir* una persona com *serveix* un criat qualsevol sa senyora que el té llogat o un fii sa mare.—Però ¿què diria aqueix escrigadoretxo si ara mos sortia un jesuïta, ensenyant que es fiiis i fies han d'esser jutges i fiscalisadors de sos pares, i que, si aqueix fan lo que ells creuen que no han de fer, ja no están obligats a creure'ls ni a servir-los, i que fins i tot *pequen* si els-e serveixen? ¿E-hi hauria vida de familia possible si fos ver això que pretén apueix pifoler d'escrigadoretxo socialistetxo?

5

El P. Cárdenas

Però anem ara a veure lo des quart autor jesuïta que s'escrigadoretxo retreu, el «P. Juan de Cardenas. *Crisis teologica*. Colonia, páginas 1702 i 242».—Suposa s'escrigadoretxo que aqueix autor diu que «un pare pot desitjar la mort des genre que li maltracta sa fia perque ha d'estimar aquesta més que no es genre», i que «un fii pot desitjar sa mort de son pare no causa sa mort mateixa, sino per s'hereuatge que li vendrà si son pare sa mor».—També volguèrem comprovar si efectivament el P. Cárdenas deia res d'això. A sa Biblioteca Provincial trobârem sa seua obra *Crisis Theologica bipartita*, en llatí, com se suposa, lo qual fa que s'escrigadoretxo no l'haja poguda lletgir, perque n'estam seguris-

sims de que no'n sab brot de llatí aquell cap de safannaria. Obrírem aquell volum en fol, e-hi cercârem ses planes que s'escrigadoretxo cita, 1702 i 242; i ¿què me'n direu? Ell només n'hi trobârem de planes 785, i sa 242 no diu ni un mot de lo que suposa s'escrigadoretxo. I ara anau-vos-ne a fiar d'un titiuer d'aquesta casta! Ja que hi érem, varem recórrer s'indic o taula de *Tractats, Disputacions i capítols*, que fa més de coranta planes, a veure si hi trobârem res de tot allò que s'escrigadoretxo suposa, i afinam sa *Disputació* LIV que tracta de si és lícit i permés desitjar una cosa dolenta posant per condició: si no fos dolenta tal cosa: per exemple, *jo diria mentides si es dir-ne no fos una cosa dolenta*; i dins es segons capítol de tal *Disputació* el P. Cárdenas sostén que és permés tal desig sempre que se posi per condició que sa cosa desitjada no fos dolenta. Això es lo que dicta sa sana raó. Sosténint això el P. Cárdenas ¿com pot sosténir mai que un pare puga desitjar sa mort des genre perque li maltracta sa fia? ¿Com pot ensenyar que un fii puga desitjar sa mort de son pare per s'hereuatge que n'haurà si son pare se mor? Es desitjar sa mort de qualcú és un desig pecaminós, és un mal; és un pecat, és contrari a sa llei de Deu. Per lo mateix, és calumniar el P. Cárdenas suposar que defensa una tal cosa; per lo tant, ment també tan alt com és s'escrigadoretxo quant atribueix an el P. Cárdenas lo que el P. Cárdenas no diu. ¿No és ver que fa molt socialista això de citar una obra i ses pàgines d'una obra d'un autor, afiamant que duen tals i tals paraules, essent absolutament fals que tal obra i tals pàgines duguen cap paraula d'aquelles? ¿No és ver que obrar així és cosa de gent senza pel de vergonya?

6

L'abat Moullet

Passem ara an es cinquè autor jesuïta que s'escrigadoretxo retreu: «Del abad Moullet. *Compendium* 1843».—¿Del abad Moullet? ¿I quant es jesuïtes se son dits *abats*? ¿Abat i jesuïta? ¿Com se coneix, gran cap de gri de socialistetxo, que no sabeu que vos pescau! Però lo salat és sa manera de citar s'obra d'aquest *Abat*: «*Compendium* 1843»! ¿De manera que aquest *Moullet* en va escriure de *compendis* 1843? ¡No s'hi posà per poc! ¿I no mos diríeu, jo escrigadoretxo de la guitza! per on para aquest bo de *compendi*? Com vos hem atrapat en tantes de mentides, no vos creim de cap paraula que digueu!

Si voleu que vos contestem sobre això, digau-mos primer a on se troba tal *compendium* 1843. Mentres no mos ho digueu i que hu hâgem pogut tocar amb ses mans, creurem que no existeix més que dins es vostro carabassot buit! ¿Estam?

7

El P. Enriquez

I ara anem an es sisè autor jesuïta que s'escrigadoretxo pretén treure a la pública vergonya: el «P. Enriquez, jesuïta portugués.—*Suma de Teología moral*. Venecia, 1600». I ¿què li retreu s'escrigadoretxo an aquest Pare? Idò diu que ensenya que un capellà no incorre en sa pena esglesíastica de *irregularitat* si, per defensar sa seua vida, mata es qui el vol matar a ell.

Però ¡gran tros de *quoniam*! ¿que hi ha de lleig en s'ensenyar això, si tal pena esglesíastica no l'ha posada l'Esglesia an es qui fan una mort just per defensar sa seua propia vida, contra es qui tracta de matar-los a ells? ¿I a on està sa lletjura de tot això, gran bereiol? ¿D'això tenui escripòl? Ja és bé de Frare Gargai!

8

St. Alfonso M.ª de Ligori.

I ara anem an es setè autor jesuïta que retreu s'escrigadoretxo. «San Al-

fonso de Ligorio». ¡Veïès que tall! ¿St. Alfonso de Ligori, jesuïta? ¡Sí que vos hi demostrau ben enterat, gran doiet, de qui era aqueix sant! primer misser, després prevere secular, més envant fundador de s'Orde des Redentoristes i finalment Bisbe! ¡Així hu feis voltros escrigadoretxos anti-clericaletxos! ¡vos atansau a parlar de lo que no sabeu, i ja hu crec que llavò no feis més que entaferrar barbaridats! ¡no són poques ses que entaferrau sobre St. Ligori, es gran teòleg moralista des temps moderns!

Aparentau escandalisar-vos de que St. Ligori diga: «Ticio juró a Berta casar-se con ella cuando era rica y bien parecida, y no está obligado a cumplir su juramento si Berta viene a pasar a la pobreza o a la enfermedad».—¡Escoltau, embuia fill! ¿i a on és que St. Ligori diu això? ¿dins quina obra, tractat, capítol o paragraf? ¡Veïam! ¡digau-mos-ho por un gust! ¡Bo estau vos per dir-ho, si no sou capaç de desllatigar ni una paraula d'aquell Sant! ja que ses seues obres de Teología Moral les escrigué en llatí. Lo que diu referent an això (*Theol. Mor.* L. VI, § 863) que, si després d'esser-se un homo compromès per esponsals a casar-se amb tal dona, sobrevé an aquesta una mudansa tan grossa, com seria que quedás greument deshonorada, o que, essent primer molt rica, perdés tota sa riquesa, o que romangués desfigurada de còs, com, per exemple, que perdés un ui o es nas o quedás afollada o llabrosa o ferrida de qualque malaltia massa lletja, amb una paraula, si a sa dona, després d'ets esponsals o compromís de casarse, s'homo amb ella, li sobrevé un defecte o que se destap que el té, tan gros que, si s'homo e-hu hagués sabut abans de contreure tal compromís, en via neguna l'hauria volgut contreure ni se seria volgut comprometre a tal casament;—en tal cas diu St. Ligori que s'homo no está obligat a casar-se amb aquella dona; s'hi pot casar, pero no hi está obligat. I se comprén que St. Ligori amb casi tots ets altres Teòlegs Moralistes diguen això, perque és un desbarat i no poc gran fer casar negú cuantra-gust, per lo quant de tals casaments no'n solen venir més que desconcordies i una vida d'infern p'es casats. De manera que St. Ligori no ensenya aquí més que lo que dicta sa sana raó, sa prudencia més elemental. ¡I això és lo que «horrorisa i ataca's nirvis» a s'escrigadoretxo socialistetxo! ¿S'és vist fariseïsme més ridícul? ¡D'això aparenta escandalisar-se aqueix socialistetxo, que és segur, qualsevol cosa hi posariem, que deu esser partidari de s'*amor lliure*, com e-hu solen esser es socialistes, justifet aquells que caminen amb quatre potes, amb sa desventatge de que encara son més carronyes que no aqueix!

Suposa també s'escrigadoretxo que St. Ligori ensenya que «un que baix de jurament que ha fet, pero senza intenció de cumplir-lo, de casar-se amb tal al'lota, no s'hi deu haver de casar, sobre tot si ella és de més baixa condició que no ell, com, per exemple, si és fia de menestrals o de conradors o bé que entre ells dos e-hi haja una notable desigualtat de fortuna».—Tampoc no és ver que St. Ligori diga això així com le hi perposa s'escrigadoretxo. Lo que diu St. Ligori (*ibid.* § 851) és això altre: Que és cert que es compromís contret de casar-se, no val ni obliga si, quant homo i dona el contreuen, no saben que hi haja entre ells una desigualtat molt grossa de posició social, i llavò tot se destapa; en tal cas resulta lo que se diu «engán de mitges», que anul-la es contractes. Ara si quant contregueren es compromís de casarse, ja sabien *ell* o *ella* que hi havia entre ells tal desigualtat de posició social, a-les-hores es duptós, diu St. Ligori, que es qui hu sabia, *ell* o *ella*, puga esqueixar, puga decantar-se de tal compromís, mentres de tal matrimoni

no haja de pervenir una deshonra massa grossa a sa família. Si ha de pervenir tal deshonra, a-les-hores se considera que aquell compromís de casar-se és de cosa il·lícita i contrària a sa raó, i per lo mateix no obliga. I prou se cuida St. Lligori de fer avinent que per *esqueixar*, per decantar-se d'un compromís solemne de contreure matrimoni, no basta una desigualtat qualsevol de posició, sino que ha d'esser molt grossa, i sa deshonra que n'haja de pervenir, també és precis que s'ha veraderament massa grossa. Això és lo que ensenya St. Lligori, i no lo que suposa s'escrigadoretxo, que diu que aqueix sant ensenya que s'homo en tal cas «no deu haver-se de casar amb tal dona», allà on St. Lligori diu que «no està obligat a casar-s'hi». Lo qual és molt diferent. ¡N'hi ha de trenques de «no porer-se casar» a «no estar obligat a casar-se»!

Mos conta també s'escrigadoretxo que St. Lligori que diu si un d'alta posició engana una al·lota pobre donant-li paraula de casament, no sabent *ella* que *ell* sia de tal alta posició, *ell* no està obligat a casar-s'hi perque *ella* només té dret a reclamar lo que acceptà, i lo que acceptà no era cap senyor molt gros, sino un per l'estil d'ella, i per lo mateix es senyor gros no està obligat a res.—Escoltau, escrigadoretxo de l'engán, ¿i a on és que St. Lligori diu això? Noltros no le hi hem sabut afinar dins sa seua *Teología Moral*. Citamos es llibre i es paragraf, i llavò hu veurem si és ver que diga res d'això.

També vos escandalisau, gran fariseu, de que St. Alfonso diga que «es vot o promesa de casarse és sempre nul, de cap valor, perque es celibat es preferible an es matrimoni». I mentiu com l'anima de Judes atribuïnt a St. Lligori aqueixes paraules rònegues. No és ver que St. Lligori les diga així. Lo que diu St. Lligori (Theol. Mor. L. IV. § 209, n. 9. «*Ordinariamente* no val es vot (o promesa que un fa en sí mateix devant Deu) de casar-se perque *ordinariamente* es millor es celibat». I fa avinent tot d'una St. Lligori que diu *ordinariamente*, perque no és «sempre» que no valga es vot de prendre estat de matrimoni; així és que posa quatre o cinc casos a on és obligatori tal vot, és valent com dos i dos fan quatre. De manera qua per aquest caire s'escrigadoretxo també ment tan alt com és atribuïnt a St. Lligori lo que St. Lligori no diu.

9

¿El P. Escobar i el P. Sanchez?

Finalment s'escrigadoretxo retreu, sensa dir a on e-hu ha trobat, que el P. Escobar diu que, en haver-se donada dos paraula de casament, ja's porren permetre certes indecencies, i llavò posa que el P. Sanchez diu lo mateix.—Noltros o-hu negam en rudes. Que diga s'escrigadoretxo an-e quin llibre, capítol i paragraf diuen res d'això aqueix celeberrims moralistes, que aquell gran...cap-trastornat d'En Blai Pascal calumnià tan criminalment dins ses seues famoses *Provincials*, fent-los dir coses que ells mai digueren, com se pot veure en sos llibres que deixaren escrits.

¡Vaja, gran betzol d'escrigadoretxo socialstetxo, donau-mos ses fites més clares sobre això del P. Escobar i del P. Sanchez, i veureu quin altre encenai vos farem ballar.

10

Mot final.

Repetim lo que ja hem dit més amunt: és molt salat que aqueix socialistetxos i anti-clericalsetxos fassen tants d'estufornos contra s'equidat des teòlegs moralistes catòlics, que van tan alerta a imposar obligacions que no existesquin i que fan tants d'esforços per favorir sa llibertat humana en lo que té d'honest i ligitim; és lo més salat que aqueix escrigadoretxos s'es-

candalisen de ses ensenyances d'aquells teòlegs, favorables a sa llibertat de no casar-se contra gust, allà on aqueix escrigadoretxos son partidaris i casi tot practicadors de *s'amor lliure*, tal com el practiquen *es cavalls i es muls*, que no teneu enteniment. ¡Quins farsants, Senyor! ¡Quins noninguns!

Altres barbaridats ha enflocades s'*Obreretxo Balear* dia 4, dia 11 i dia 18 d'aquest mes, que no mos és possible posar-les-hi en solfa per falta d'espai. E-hu farem, si Deu ho vol i Maria, dissapte qui vé. ¡Bons estam noltros per deixar-les-hi passar!

DE TOTES ERBES

Setmana Santa i Pasco

(Segueix)

5.

La Setmana Santa glosada¹

A's diumenge demati amb rams l'entraren per a tan prest mudar-li que, s cap-vespre l'encalsaren.

Ves-te a llogar lo dilluns i tendrás feina segura; n'irás a la sepultura a pregar per los difunts.

A's dimars ves-lo a buscar, pecador, si l'has ofés.

A casa de Pilat és, que el tenen lligat i pres, que'l volen sentenciar.

Dimegres amb gran malici aquella maldita gent e-hi anava amb un intent: —¡Crueficial ¡crueficial!

A's dijous has de pensar que n'ets a mitjan setmana i Cristo de bona gana la seua sanc derramà.

El divenges a mig-dia enclavaren el Senyor.

¡Quina pena i quin dolor que degué tenir Maria veient que son Fill moria en la creu pel pecador.

El dissapte n'has d'estar amb una llarga agonia només de veure Maria lo seu Fill mort contemplar.

Dissapte ten en memoria que Cristo an *els Lliris* baixà; els Sants Pares consolà i los se'n dugué a la Gloria.

A's diumenge, pecador, te'n has d'anar a confessar, i n'has de considerar que vas a rebre'l Senyor.

He acabat i no'n sé pus de sa setmana glosada. Si he feta alguna errada, perdonau-la'm, Bon Jesús.

6.

Un jardí.²

Jo sé un jardí que és molt preciós; flors de tots colors s'hi porren cuir.

Qui n'hi cuirà serà venturós, i tot gloriós en el cel n'irà, i allà veurà lo garrut que és Deu,

i lo penut seu anirà a besar, i la seua Mare present estarà i ell tot content la se mirará,

i dirá: — Gran Reina, amb vos vui estar!

Qui no'n cuirà, serà desdixat, amb tots els dimonis serà condemnat.

¿No sabeu quin és es jardí que sé? Aquelles cinc llagues que'l Bon Jesús té.

7.

Eles Passos glosats³

La primera Estació: vos lletgiren la Sentencia,

¹ La me digué tuon criat En Juan Riutort d. Petra.

² Replegada de la madona Juana Maria Eerrer i Gili de Manacor.

³ Replegada a Manacor de diferents persoves. Son molts que saben el troç que posam. Ses altres sis «estacions» no les hem pogudes l'obar.

i vos, Pare de Clemencia, amb tanta de paciència obrireu la *porfessó*¹

A la Segona, abraçàreu la creu de tots amb amor. ¿I tu't queixes, pecador, d'una que te'n carregaren?

La Tercera Estació: fonc la primera caiguda; fonc grossa la sembatuda dels mals ministres, Senyor.

La Quarta, topen sa Mare que anava son Fill cercant amb un gran dolor i plant, que n'ha perdut Fill i Pare.

La Quinta, Mon-Cirineu venia de treballar, i aquí lo varen llogar per ajudar-li a portar la Creu, no sé per quin preu

La Sisena Estació, sorti una dona honrada, Verònica anomenada, d'una tevaïola armada per aixugar la suor de Cristo Nostro Senyor.

Amb tres dobles lo posà per aixugar-le-hi millor; i a cada banda quedà vostra figura, Senyor.

Ella comensa a fregar per veure si se'n n'iría, per que si Gamos venia no la pogués castigar.

Gafa'l ribell en les mans i tira l'aigo a un recó i principià el Senyor una parra allà amb tres grans.

Gamos va esser qui portà los tres grans an el Senyor de calop, i lo seu cor aquí forsa va cobrar i tot d'una va exclamar:

—Per aquest gran benefici, Gamos, que en mi has obrat tu serás anomenat tres vegades a la Missa.

8

La Mare de Deu i la senyora de Pilat

Com va esser adins l'entrada Maria d'aquell casat, va veure que treia'l cap la senyora de Pilat au el balcó a la ventana; i a-les-hores se mirava el pobre sentenciat.

Maria la saludà: —Deu la quart, senyora mia! Molt prest li va demanar quina novetat tenia.

—La novetat que jo tenc, senyora, jo la hi diré, que el pobre presoner n'és un sol fillet que tenc, i pateix injustament, màcula neguna té.

Senyora, jo som vinguda, si fos possible alcansar amb vostre marit parlar i jo porer-li contar la gran dis-sort que he tinguda.

—Senyora, jo hi puc anar. Servir-la molt poc me costa; i li duré la resposta de tot quant ell me dirá.

Se'n hi va i diu:—Espós meu, ¡alertau! que hi ha indici de que duis an el suplici el vertader Fill de Deu!

Ell respón: — ¡O esposa mia! de lo que m'heu suplicat no pot esser alliberat el pobre sentenciat! Que si'l mal rei ho sabia de jutge me llevaria i jo que també seria semblansa d'ell castigat.

¹ Processó.

Anau a la seua mare; de part meua li direu que la sentencia és firmada que ha de mori a una creu.

Com la veu venir Maria amb llagrimas an els uis, li va dir:—Senyora mia, ¿quina noticia me duis?

—La notici que li duc, no lo hi voldria donar: que no pot alliberar lo vostre fill benivolgut.

Mon espós Pilat ha dit que la sentencia es firmada. ¡Anau, carinyosa mare tot trista i desconsolada! ¡pensau que no l'heu parit!

Com Maria se'n va anar, pegà un cop fort de mans: —¡Mares que tenui infants, tan si són petits com grans, veniu a ajudar-me a plorar!

9

Per les al·lotes bones cristianas¹

Ses al·lotes bones cristianes han de tenir ganes de servir a Deu.

Han de tenir el seu nom escrit adins lo cor seu.

Miura-lo com l'han assotat com l'han coronat per nostre amor.

Digau-li parauletes dolces!

Totes les escolta nostre Redemptor, que és Fill de Maria: los Passos seguia amb un gros pesar.

També duia cadena de ferro i morros p'en-terra.

Senyor, com vos mir el meu cor reposa.

Estic contemplant aquelles cinc roses que'ls claus i la llansa vos feren brollar.

Mirau-lo a la creu! per noltros pateix! No'l sabem servir com Ell se mereix!

Tots l'hem de servir amb s'oració contemplant la seua Mort i Passió.

Amén.

10,

La Cena²

Cristo va fer un dinar de viandes regalades per mans d'angels aguiades, pero Ell no'n va menjar. posant-se a contemplar les penes aparellades per on 'via de passar.

Quins eren los convidats que el Seryó en taula tenia, les histories mos ho diuen: los seus deixebles amats.

Mentres que estaven an taula

St. Pere depart cridà³

i li va manifestar esta penosa paraula:

—Pere, ten-ho dins tot pit: un de vosaltres serà que aquesta nit me vendrà, an el meu *desinimic*.

—¿Qual serà aqueix, mon Mestre?

Mal farà el facinerós que cometrá contra vos tan rigurosa sentencia.

—Pere, aquell qui posará la mà primer an el plat, aquell serà l'arriscat que aquesta nit me vendrà i a tu't succeirà

que abans de lo gall cantar tres voltes m'haurás negat.

Judes va esser el primer que posá la mà an el plat.

St. Pere tot retgirat an el Bon Jesús digué:

—No sé com se puga fer aquest tan gros atentat.

11.

El Bon Jesús davant Herodes

Com Pilat se va enterar de que'l Bon Jesús sortia de Nazaret, ja l'envia a Herodes que és Rei d'allà.

¹ Replegada a Manacor de diferents dones velles i joves.

² Replegada també, com totes les altres que segueixen, a Manacor de diferents dones velles.

³ No consta res d'això dins l'Evangeli.

Herodes va estar content de que li vengués davant el Bon Jesús, esperant veure-li fé algun portent.

Herodes li preguntava, preguntava amb so cor fret, i el Senyor per son secret resposta no li tornava.

Com no'l pogué fer parlar amb tant com el preguntava, allà on ell desitjava tant sentir-lo, va exclamar:

— Com veig tanta de locura, això que vos dic fareu: vui i man que'l vestigieu d'una blanca vestidura.

Una vestidura blanca, Deu meu, vos varen posar, de bòtxa varen tractar vostra persona tan santa.

Això sí, Deu meu amat, que és un pas dolorosíssim que lo vostre còs santíssim com un boig sia tractat.

Herodes diu enfadat an aquella concurrència: — Tornau-lo-vos-ne a Pilat per la més cruel ofensa, i que li firm la sentència de morir crucificat;

que vé d'Herodes manat i no hi ha pus paciència.

12

Els assots i la corona d'espines

Quant se va veure Pilat a davant el Bon Jesús, se va veure tot confús i diu: — ¡Vaja un desbarat!

Sentència no puc dictar an aquest senyor tan noble; han d'esser les veus del poble que l'han de sentenciar.

Corrien per la ciutat aquells jueus mensiders com a lleons carnisers, i portaven més procés contra vos, mon Deu amat. I tots cridaven: — ¡Justici! ¡Sr. Pilat, crucifici a Jesús de Nazaret!

Pilat, com tal cosa veu, pensà si l'assotarien i així l'alliberarien de morir a una creu.

Llavó Pilat los va dir si'l volien assotar, i respongueren que sí: — Que prest, cert, ha de morir de la nostra propia mà.

La columna aparellaren per dar-li lo trist combat, i amb tanta de crueldat allà tan fort l'assotaren.

I li deien: — Ecce-Homo! Mire't ara com te trobes; són ses teues males obres que t'han posat d'aquest modo.

Aquells infames botxins vos tenien preparat espines de joncs marins per vostre puríssim cap.

Setanta dues espines vos anaren acorant i totes brollaven sang com aigo de les fonts vives.

La nineta de sos ulls estava tan mal-tractada d'espines i subjectada més que el blat de bona anyada com tu, segador, lo cull!

Aquell grapat de traïdors per cetre vos varen dar una canya en vostra mà per fer més burla de vos

S'assassinat d'en Cánovas del Castillo segons conta En Constant Leroy

Sa cinica llegenda des martiris an es presos de Montjuich — Campaña contra Espanya feta desde París — Preparació de s'atentat contra Eu Cánovas — Els assassins d'En Cánovas: En Ferrer i En Malato, En Portet, etc. — En Portet: N'Angiolillo a Madrid. — N'Angiolillo a Santa Agueda.

Diu aquest Leroy dins es seu llibre lo següent.

L'any 1910, mentres se feia s'inicua campanya de difamació contra Espanya, amb motiu des fusellament d'En

Ferrer, hi havia a París molts d'anarquistes fugitius, entre ells, uns quants amics des més íntims que En Ferrer tenia; els quals no sols no llamentaven ses manifestacions anti-espanyoles, sino que preparaven atentats contra el Rei i contra es Governants i contra es mateixos jutges militars qui condemnaren En Ferrer, a fi de venjar la seua mort.

Dos des qui més se lluïren en aquesta tasca indigna eren En Malato i En Portet, i amb ells mos reunim noltros per concertar plans revolucionaris.

I cada vegada que se tractava de preparar un atentat per venjar En Ferrer, En Malato i En Portet preñien com a precedent, sa preparació de s'assassinat de don Antoni Cánovas del Castillo en la qual ells havien col·laborat juntament amb En Ferrer, i se delitaven de retreure es més importants episodis.

Consequència de sa bomba que tirá En Salvador dins el Liceu de Barcelona, que ocasioná una partida de víctimes, tancaren dins es castell de Montjuich, uns quants anarquistes complicats en sa preparació d'aquell acte criminalíssim i d'altres atentats que a les hores alarmaven i posaven es cabeis drets a tota sa societat de Barcelona.

Cinc d'ets anarquistes presos, convictes i confessos, moriren fusellats an es valls d'aquell castell. N'Oller, En Tarrida, En Gana i altres, que los condemnaren sols a desterro, se varen refugiar a París.

Tothom posava damunt es fugitius sa tara de dinamiters. Se sabia per cosa certa que havien col·laborat a criminals tentatives a Barcelona. Pero anaven a París results a injuriar Espanya amb covardia estupenda; i això ja bastava per que no les faltás s'auxili decidit de tots aqueis qui sempre están prompts a tirar damunt sa nostra benvolguda patria senaiades de ignominia.

A les hores En Ferrer era mestre de costellá an es Liceu Condorcet de París. Idò ell i En Betanzos de Cuba, En Nicolau Estévez d'Espanya, En Jordi Clemenceau, N'Aristides Briand, En Naquet, Eu Malato i En Rochefort, francesos, i uns quants més, formaven s'estol de inímic que lluitaven contra Espanya i en favor de Cuba independent.

Sa campanya que feren va esser molt violenta, damunt es diari socialista *L'Aurore* que dirigia En Tuli Vallés, i redactaven En Malato, En Clemenceau, En Guillaume, i En Pelloutier. En Ferrer feu la presentació d'En Tarrida an En Vallés, i En Tarrida tot d'una entrá a formar part de sa Redacció d'aquest diari.

En Malato i En Tarrida comensaren una campanya feresa de injurietes contra sa nostra nació, inventant sa infame llegenda des torments que deien que donaven an es presos de Monjuich i demés atrocitats fingides.

En Rochefort, es vei periodista, es degá a França des periodisme brut i criminal, que va morir no fa gaire, aquest feu costat, desde ses columnes de *L'Intransigeant*, an aquella campanya calumniosa. publicant articles rabiosos contra En Cánovas del Castillo, que'l pintaven com un monstro horros de crueldat.

Feren a París una mala fi d'aplec públics, carregant fort es seus atacs contra Espanya i es governants d'Espanya, En Tarrida, En Malato i En Briand. Empero quant perderen ses esperances de conseguir lo que volien amb aquells atacs, un parei d'ells determinaren en definitiva assassinar En Cánovas.

Reunits a Ca'n Wesck, *restaurateur*, 9 boulevard Montparnase, París, En Fr. Ferrer i Guardia, En Carles Malato, En Llorens Portet, En Betanzos, En Tarrida del Mármol i En Rochefort: aqueis varen esser es qui acordaren assassinar aquell gran estadista.

En Wesck, l'amo de la casa a on se

reuní aquest boldró d'assassins, íntim amic d'En Malato, el mos presentá an aquest quant noltros arribarem a París; i a ca-seua mateix tirárem varies juntes es revolucionaris espanyols. Era un tip aquest que se feia gros d'haver moltes vegades ubert ses seues portes a tots aqueis estornells, i, sobre tot, de que a ca-seua mateix varen acordar sa mort d'En Cánovas. I no estava manco content d'haver conversat amb N'Angiolillo.

An es temps que feim referencia, vivia a París, com a representant des periòdic italiá *Il Popolo*, un anarquista de sa mateixa nacionalitat, anomenat Carrenzo, que es aquell qui acompanyá En Bresci per assassinar el Rei Umberto I d'Italia. Aquest criminal havia parlat an En Llorenç Portet d'un jove italiá que feia feina a Marsella, recomanant-le-hi com un anarquista d'acció, entusiasta i resolt a tot.

En Portet en parlá amb sos seus amics d'aquest jove caixista d'imprenta, que no era altre que N'Angiolillo. Idò estigueren conformes en cercar-lo per veure si'l comprometríen a matar En Cánovas. Es meteix Portet va esser s'encarregat de anar a Marsella, fer-lo de veure i proposar-li sa realització de s'atentat. N'Angiolillo no se fé pregar gens, se demostrá ben resolt, va dir que sí, i s'espitxá de cap a París acompanyat d'En Portet.

Des fondos que tenien per fer sa campanya contra sa nostra patria, varen entregar a N'Angiolillo una bona cantitat i li aconsiaren que se'n anás a Barcelona, que allà hi fés feina des seu ofici mentres tant ells arreglaven unes questions no resoltes encara, i que En Portet mateix l'aniria a veure quant tot estaria arreglat.

N'Angiolillo prengué tren de cap a Barcelona, i aquí esperá sa venguda d'En Portet, amb diners i amb instruccions precises. Una vegada que tots dos se reuniren, anaren a Madrid. I a Madrid N'Angiolillo figurava amb so nom de Rinaldini i amb sa representació de *Il Popolo*, que li va donar En Carrenzo. Ara En Portet se feia passar per corresponsal d'un diari anglés.

A Madrid, visitaren unes quantes persones, particularment En Nakens, a qui no hi ha dupte que revelaren es motiu des seu viatge, perque, a una de ses correspondencies d'En Nakens, que conservava En Ferrer d'aquesta època, jo hi vaig lletgir aquestes paraules rònegues:

He rebuda sa visita d' En Rinaldini i hem parlat molt de V.

De Madrid N'Angiolillo prengué cautelosament ets ataps cap a Santa Agueda, a on pocs dies després assassiná bárbarament don Antoni Cánovas. En Portet immediatament se'n torná a París, i d'aquí l'expulsaren tot seguit per sospites que tengué sa policia francesa de sa seua intervenció an aquell crim horros.

Idò cada vegada que parlávem de preparar un complot per assassinar qualche homo d'Estat, En Portet recontava sa seua cooperació a s'assassinat d'En Cánovas, i se vanagloriava molt, pero molt, d'esser estat es qui va fer decidir N'Angiolillo, que, segons deia ell, es derrers dies flaquetjava i no se donava amb cor.

Aquest Llorens Portet, s'hereu i es continuador de s'obra d'En Ferrer i Guardia, és una geneta implacable, és un assassí vulgar, incapaç des més petit sentiment de humanitat. Decideix de sa vida de ses persones amb una insensibilitat que fa por. Horrosava qualsevol quant aconsejava sa forma amb que havien de sugestionar i posar es cap calent an En Jaume Coll per que assassinás En Maura o En Lacierva.

«Es precis, deia, exposar-li sa questió enérgicament; es precis conseguir que s'idea de matar sia sa seua única obsessió, per que amb serenitat, amb sa sang freda d'un con-

vençut fassa aqueixes morts lo mateix que si se tractava de matar un ca.

Així son aqueis redentors de s'humanitat, aqueis apòstols de sa llibertat.

TRADUCCIÓ D'EN VERA-VEU.

Notes bibliogràfiques

Sant Josep | Espòs de la Mare de Deu | (2.ª edició) | P. Lluís Vidal, S. J. | Editorial Ibèrica | Barcelona.

Altres vegades ja n'hem parlat d'aqueis garrits llibrets populars, serie primera de vides de Sants, que publica sa Biblioteca «Foment de Pietat Catalana».

D'aquesta vida de Sant Josep, se pot col·legir s'èxit que ha tengut, que no ha bastada sa primera edició, i n'han haguda de fer una segona. Está escrita en llenguatge polit, depurat; la ortografia, bastant correcta; i els gravats que hu il·lustren, triats amb gust. Se lletgeix d'una tirada, essent de notar es darrer capítol (VIII) que s'titula *Catalunya Josefina*. Un exemplar no val més que 10 céntims.

Cants Catequistics | Lletra de Mossèn Josep Paradedá, Pbr. | Música d'En Juan B. Lambert | Barcelona | Editorial Ibèrica — 1914.

Es un folletó de deu cants, (preu 0'5 cts), propis per la catequesis de les nostres parroquies. Están conformes amb lo que diu el mestre Lluís Millet que «L'autor d'aquesta col·lecció és un dels joves compositors catalans de més privilegiada natura»; i que, si garrida es sa poesia de Mn. Paradedá, més garrida es sa música d'En Lambert. l'autor del nostre *Himne catequistic* «El Bon Jesús». Empero mos sembla que sa subtilitat, sa selecció, sa traça massa estudiada, es refinament, s'atreuiment de forma del jove compositor catalá no sia una dificultat per la popularitat d'aqueis cants. La música relligiosa d'En Millet, p. ex., es més bonade popularisar. Amb tot i això, malavetgem que'ls nostros nins aprenguen les belles composicions d'En Lambert.

Secció local

†

Dilluns entregá l'ánima a Deu Sor Maria de l'Esperansa (Elisabet Santandreu i Prohens), de la Congregació de la Caridat. Nada l'any 1877, entrá novicia l'any 1901, pofessá l'any 1903, passant-se tota la vida consagrada a Deu i an es servici de malalts. Era, com sa mare, una *glosadora* de rel. Que Deu nostro Senyor haja acullida la seua ánima a la Santa Gloria. ¡Al cel la vegem. Amèn.

Enviem es nostro condol més coral a son pare, l'amo Andreu de *Ca'n Barraques*, i a tota la demés familia seua.

Diumenge i dilluns el Bon Jesús mos va favorir amb una mitja saó de sembrats. E-hi ha que donar-n'hi gracies an el Bon Jesús, i no afluir mai de demanar-li que mos n'envii més d'aigo, si convé. An el parèixer, aniria bé ferm una saó d'aquelles més acorades, que arribás i contrapassás ses rels d'ets abres, per que els pobres se'n poguessen associar d'home, tanta fretura que'n passen, fa tant de temps.

Aqueis dies han tomada sa casota de devora es *pou des carrer de Ciutat*, que feia nosa per sa plassa que hi han de fer.

Diumenge passat comensaren es *Set Diumenges* de St. Josep a la Parroquia, a s'església des Convent de Dominics i a la Santa Familia. Fan tal exercici al temps d'una missa.

Demá hi ha festa votiva (que paga devota persona) a l'església de la Santa Familia: això és, anit completes i demá ofici a les deu amb sermó, i a's verpre *Exercici de ses Capelletes* per esser *quart diumenge*.

També n'hi anaren uns quants de manacorins a sa gran procesó de Rogativa que hi va haver diumenge passat de-cap-vespre a Ciutat, que dugueren la *Sanc* de sa seua església fins a la Seu i llavó la se'n tornaren. E-hi acudí gent de tota Mallorca i hi assistiren totes ses Autoritats (el Bisbe, es Governador, es Capità General, Sa Diputació, S'Ajuntament de Ciutat), un sens fi de corporacions, associacions i entitats i particulars. Feia molts d'anys que no n'havien vista cap de procesó tan grossa. La Seu se va omplir d'en gom en gom, i el P. Reclons s'hi deixá caure un sermó eloquentíssim, que impressioná fonament tothom.

El mateix diumenge i dilluns ja va ploure per tot Mallorca, encara que primet primet moltes de bandes. Deu fassa que hi torni, i que no se'n deix fins que tenguem saó grossa, si convé. Amèn!